

SINIF ÖĞRETMENİ ADAYLARININ SES EĞİTİMİ ÇALIŞMALARININ KONUŞMA BECERİLERİNE ETKİSİ ÜZERİNE GÖRÜŞLERİ

Saadet KURAM¹

Ersan ÇİFTÇİ²

ÖZ

Râkım Elkutlu; Mevlevî Âyîn-i Şerîfî, Tevşîh, İlähi, Beste, Ağır Semâî, Yürük Semâî, Şarkı, Türkü, Marş gibi dinî ve din dışı formlarda 600'e yakın eseri Türk Müsîkisine kazandırmış 20. yüzyılın önemli bir şahsiyetidir. Onun Türk Müsîkisindeki değeri sadece ürettiği eserlerin niceliğiyle sınırlı değildir. O aynı zamanda melodik seyir ve beste karakteri bakımından ortaya koyduğu yeni bir eğilimle makâm, form ve usûl açısından farklılık gösteren eserler üretmesi yönüyle değerli bir sanatkârdır. Sekiz İlähi, dört Tevşîh, bir Mevlevî Âyîn-i Şerîfî ile Dinî Müsîkî alanında üç farklı formu başarıyla kullanmıştır. Bu çalışmanın amacı, sanatkâra ait Rast Tevşîh'in makâm ve geçki bakımından incelenerek eserlerindeki makâmsal ve teknik anlayışı ortaya koymak, onun Türk Müsîkisi için bir ekol olmasını sağlayan temel nitelikleri göstermektir. Bu durum analitik araştırmaların yaygınlaştırılması ve Türk Müsîkisi eğitimi verilen kurumlarda eğitim gören sanatçı adaylarının gelişimine katkı sağlayacaktır. Bu amacı gerçekleştirmek için Râkım Elkutlu'nun Rast Tevşîh adlı eserinin farklı nüshalarına ait notalar bilgisayar ortamına aktarılmış, makâm ve geçki tespitinde eser bütün olarak ele alınmıştır. Çalışma neticesinde Tevşîh'in içerisindeki melodik hareketler, çeşniler ve makâm geçkileri perde temeli göz önünde bulundurularak 14 bölüm halinde tahlil edilmiş, bestekârın Rast makâmına uygun geçkileri tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Râkım Elkutlu, Tevşîh, Türk Müziği Eğitimi

¹Dr.Öğr. Üyesi, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, saadetkosveli3(at)gmail.com

²Prof. Dr., İnönü Üniversitesi, ersan.ciftci(at)inonu.edu.tr

WIEWS ON THE EFFECTIVENESS OF PRESERVICE TEACHERS' SPEAKING ABILITIES OF VOICE TRAINİG EXERCİSES

ABSTRACT

The study was conducted to examine the effects of voice training exercises on speaking abilities of preservice classroom teachers. The study group, created on a voluntary basis, consisted of 10 students who took "Music Education" course at the department of Classroom Teaching in the Faculty of Education, Erzincan University in the fall somestre, 2015-2016 teaching year.Voice training exercises that include relaxation, posture, respiration, resonance, phonation and articulation were applied to students in an eight-week long experimental research. In this study semi-structured interview form was used to obtain the views of the preservice teachers to evaluate effectiveness of voice training lectures that applied after individual voice training exercises. In a result, voice training is positively influenced preservice teachers' speaking ability and contributed their awareness. According to this results, in preservice and service, voice training exercises were recommended for development of teachers' speaking abilities.

Keywords: Voice Training, Articulation, Preservice Teachers, Diction, Speaking Abilities.

Giriş

Ses, iletişimde büyük bir öneme sahiptir ve kişiliğimizin büyük bir kısmı konuşma sesimize yansır. Etimolojik olarak "personality" (Kişilik) kelimesi Latince'de yer alan persona kelimesinden türemiştir. Persona: Orijinalde antik dramada aktörlerin kullandığı yüz maskesinin ağız kısmıdır, fakat yüzyıllar geçtikçe bu kelime ses ile olan sembolik bağlantısını kaybetmiştir (Moses, 1954'den akt., Bele, 2008). Abartılı bir artikülasyon, vurgu ve tonlamalardaki aşırılık, nefes alışverişlerindeki düzensizlik, aşırı hızlı ya da yavaş konuşma kişiliğe bağlı olarak biçimlenmiş alışkanlıklardır ve ancak eğitimle düzeltilebilirler.

Güçlü ve etkili konuşma becerisi, sesi üretmenin etkin ve güvenli metoduna sahip ses eğitimi hocaları tarafından, ilkeler doğrultusunda gerçekleştirilen bir eğitimle kazanılır. Bu metot öğrenciye, sesini zorlayarak kullanmaktan ziyade akustik bir ses gelişimi aracılığıyla tam ses potansiyeline ulaşma imkânını sağlar.

Ses eğitiminin amacı, konuşurken ve şarkı söylerken sesi doğru, güzel ve etkili oluşturmaya ve bireye sesini uzun süre sağlıklı kullanmaya ve korumaya ilişkin davranışları kazandırmaktır. Bununla birlikte, birey, ses eğitimi yoluyla ses oluşumu için gerekli enerjinin sağlandığı solunum sisteminin, titreşimin sağlandığı larinksin, sese renk, tını ve yoğunluk katan rezonatörlerin ve konuşma seslerini meydana getiren artikülasyonların denetimi ve eşgüdümlü kullanımına ilişkin yöntemleri de öğrenir. Bundan ötürü, solunum, fonasyon, rezonans ve artikülasyonu ses eğitiminin öğeleri olarak sayılabilir (Töreyn, 2015: 90).

İkesus'a göre insan bedeninde bulunan larinks ve ağız boşlukları gibi önemli rezonans boşlukları hareketli bir yapıya sahip olduğundan şekil değiştirebilir. Bu hareketli yapı sayesinde insan sesi, harfleri istediği gibi tınlatılabilir. Her harfe istediği koyuluğu ve parlaklığı vererek ifadeyi güçlendirebilir. Anlaşılması oldukça zor olan bu mekanizma ancak tecrübeli bir öğretmen ile uzun ve dikkatli çalışmalardan sonra kavranabilir. Mekanizmanın oturmasıyla ise kolaylıkla ve kendiliğinden işlemeye başlar (İkesus, 1965: 35-36).

1.1. Öğretmenlerde Ses Eğitiminin Gerekliliği

Güzel ve etkili konuşma becerisi, şüphesiz bütün meslek gruplarında büyük bir role sahiptir. Ancak sınıf öğretmenlerinin öğrenciye rol model olması gerçeği, konuşmalarına ekstra bir özen göstermelerini gerektirmektedir. Bir öğretmenin ne anlattığı kadar nasıl anlattığı da önemlidir. Düzgün bir diksiyon, dikkatleri üzerinde toplamaya yetecek gürlükte ve monotonluktan uzak bir konuşma, dersin işleniş açısından önem arz etmektedir. Özellikle de o yaşlarda dikkat problemleri yaşayan

çocukların olabileceği düşünülürse bir sınıf öğretmenin sesini iyi kullanabilmesi eğitim öğretime önemli kolaylıklar sağlayacaktır.

Gürzap, öğretmenin dersini sunuş biçimiyle öğrencileri etkisi alması arasında doğru bir orantı olduğunu belirtir. Bir öğretmen ne kadar doğru ve etkili bir konuşmaya sahipse öğretim eyleminde de o denli başarıya ulaşacaktır. Bu bütün diller için geçerlidir. "Bozuk kötü ve anlaşılabilir bir dil ile konuşan öğretmen, kendi konusunu istediği kadar iyi bilse de o bilgiyi öğrenci topluluğuna aktaramaz. Çünkü öğrencilerle gerekli iletişimi kuramaz" (Gürzap, 2009: 25). Ünlü düşünür Aristoteles'in şu sözleri bu görüşü destekler niteliktedir. "Başkalarına açıklamamız gereken şey ne olursa olsun dil sanatlarının da az, fakat gerçek bir önemi vardır, bir şeyin söyleniş tarzı onun anlaşılabilirliğini hiç kuşkusuz etkilemektedir" (Aristoteles, 2012: 167).

Yaşamını sesi üzerinden kazanan pek çok kişinin mesleğinin gereğini yapabilmek ve seslerini duyurabilmek adına seslerini zorladığını ve erken yaşlarda ses problemlerine maruz kaldığına dikkat çeken Kartal, bu sorunun ses eğitimiyle aşılabileceğini belirtmiştir (Kartal, 2013: 65).

Tüm bu sebeplerden dolayı, üniversitelerin öğretmen yetiştiren tüm bölümlerinde, özellikle de sınıf öğretmenliği bölümlerinde seslerini doğru ve etkin kullanmak üzere verilecek ses eğitiminin gerekliliği yadsınamayacak derecededir.

1.2. Çalışmanın Önemi

Bu araştırma, müzik eğitimi kapsamında yer alan ses eğitiminin işlevsel bir nitelik kazanmasına katkı sağlaması açısından önemlidir. Araştırmada kullanılan ses eğitimi çalışmaları, sınıf öğretmenliği branşı dışındaki diğer bütün meslek gruplarında da kullanılabilirliği ve geniş bir uygulama alanına sahip olması bakımından önemlidir. Araştırma öğretmen eğitimi müfredatının yenilenmesi ve güncellenmesi çalışmalarına katkı sağlaması açısından önemlidir.

Araştırmanın Problem cümlesi; Sınıf öğretmeni adaylarının ses eğitimi çalışmaları sonucunda konuşma becerilerinin gelişimi ile ilgili görüşleri nelerdir? Şeklinde dir.

Araştırmada belirlenen problem cümlesi doğrultusunda aşağıda yer alan alt problemlere yanıt aranmıştır.

1-Sınıf öğretmeni adaylarının ses eğitimi çalışmaları sonucunda doğru yerde ve biçimde soluk alma davranışlarının gelişimi ile ilgili görüşleri nelerdir?

2-Sınıf öğretmeni adaylarının ses eğitimi çalışmaları sonucunda solunum kontrolü sağlama davranışlarının gelişimi ile ilgili görüşleri nelerdir?

3-Sınıf öğretmeni adaylarının ses eğitimi çalışmaları sonucunda konuşmaya doğru atak ile başlama davranışlarının gelişimi ile ilgili görüşleri nelerdir?

4-Sınıf öğretmeni adaylarının ses eğitimi çalışmaları sonucunda sesini doğru rezonans bölgelerinde büyütme davranışlarının gelişimi ile ilgili görüşleri nelerdir?

5-Sınıf öğretmeni adaylarının ses eğitimi çalışmaları sonucunda *konuşmada anlaşılabilirliği (artikülasyon) sağlama* davranışlarının gelişimi ile ilgili görüşleri nelerdir

6-Sınıf öğretmeni adaylarının ses eğitimi çalışmaları sonucunda *konuşmada yöresel şiveyi kullanmama (diyalekt)* davranışlarının gelişimi ile ilgili görüşleri nelerdir?

7-Sınıf öğretmeni adaylarının ses eğitimi çalışmaları sonucunda *vurgu ve tonlamalarla konuşmayı etkili hale getirme* davranışlarının gelişimi ile ilgili görüşleri nelerdir?

8-Sınıf öğretmeni adaylarının ses eğitimi çalışmaları sonucunda *konuşmayı doğal, rahat ve canlı sürdürme (monotonluktan uzak)* davranışlarının gelişimi ile ilgili görüşleri nelerdir?

2. YÖNTEM

2.1. Çalışma Grubu

Araştırma grubunu; 2015- 2016 Eğitim- Öğretim yılı güz döneminde Erzincan Üniversitesi İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı'nda eğitim görüp "Müzik Öğretimi" dersini alan, çalışmada yer almaya gönüllü, etkili ve doğru konuşma konusunda sorunları olduğu tespit edilen 10 öğrenci oluşturmaktadır. Katılımcılar sekiz hafta, haftada bir saat süren ses eğitimi uygulamalarına bireysel olarak katılmışlardır. Çalışmaya katılan sınıf öğretmeni adaylarının herhangi bir ses rahatsızlıkları bulunmamaktadır.

2.2. Verilerin Toplanması

Araştırmada bağımlı değişken sınıf öğretmeni adaylarının "konuşma becerileri", bağımsız değişken ise konuşma becerileri üzerinde etkisi incelenen "ses eğitimi çalışmaları" olarak belirlenmiştir. Nitel veriler toplanırken ses eğitimi

sürecinden geçen sınıf öğretmeni adaylarına ses eğitimi dersinin etkililiğine ilişkin görüşlerini almak üzere yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır. Görüşme formu soruları, Gürhan'ın (2013) davranış gözlem formundaki davranışlar esas alınarak hazırlanmıştır.

Yarı yapılandırılmış gözlem formları Büyüköztürk ve diğerlerine göre (2009: 163) hem sabit seçenekli cevaplamayı hem de ilgili alanda derinlemesine gidebilmeyi birleştirir. Bu nedenle bu tür görüşme diğer iki yöntemin (yapılandırılmış ve yapılandırılmamış) avantajlarını ve dezavantajlarını içerir.

2.3. Verilerin Analizi

DeneySEL süreç sonrasında uygulanan ses eğitimi dersinin etkililiğine ilişkin sınıf öğretmeni adaylarının görüşlerini almak üzere uygulanan yarı yapılandırılmış görüşme formuna öğrencilerin verdikleri cevaplar birkaç kez okunmuş ve buna yönelik kodlamalar yapılmıştır. Ardından kodlar bir araya getirilerek, araştırma bulgularının ana hatları ortaya çıkarılmış ve tablolaştırılmıştır.

Çalışmada verilerden çıkarılan kavramlara göre yapılan kodlama uygulanmıştır: Toplanan verilerin analizine rehberlik edecek bir kavramsal yapı olmadığı için bu yapı toplanan verilerin tümevarımcı bir analize tabi tutulması sonucu araştırmacı tarafından ortaya çıkarılır. Bu tür araştırmalarda araştırmacı, verileri satır satır okur ve araştırmanın amacı çerçevesinde önemli olan boyutları saptamaya çalışır. Ortaya çıkan anlama göre araştırmacı, belirli kodlar üretir ya da doğrudan verilerden yola çıkarak kodlar oluşturur. (Yıldırım ve Şimşek, 2011: 232)

3. BULGULAR VE YORUMLAR

1. Soru: Doğru yerde ve biçimde soluk alma davranışımızın ses eğitimi çalışmalarından sonra gelişimini değerlendiriniz.

Tablo 1. Birinci sorunun cevaplarına ilişkin görüşler temasının kodlara göre dağılımı

Tema	Kodlar
Doğru yerde ve biçimde soluk alma	-Sesli okuma yaparken nerelerde soluk alınacağını öğrenme
	-Daha yüksek bir sesle konuşma sağlama
	-Seslerinin daha az yorulduğunu fark etme
	-Soluk alırken daha az yorulma
	-Daha akıcı bir şekilde konuşmaya başlama
	-Diyafraam kasını kullanabilme

Tablo 1’de görüldüğü gibi sınıf öğretmeni adaylarının görüşleri ışığında edinilen bilgilere göre ses eğitimi çalışmalarından doğru yerde ve biçimde soluk alma davranışını kazandıkları anlaşılmaktadır. Bunun sonucunda; daha akıcı ve kontrollü bir şekilde konuşabildikleri, soluk alırken daha az yoruldukları ve daha yüksek bir sesle konuşabildikleri ifadelerini kullanmışlardır. Bu bulgulara ilişkin görüşme dökümlerinden örnekler aşağıda verilmiştir:

Ö1. “*Ses eğitiminden önce doğru yerde ve biçimde soluk alma davranışı ile ilgili herhangi bir bilgiye sahip değildim. Çalışmalardan sonra diyafraam kasını kullanmayı öğrendim*”

Ö9. “*Ses eğitimi çalışmaları yanlış bir şekilde soluk aldığımı farketmemi sağladı ve nasıl soluk almam gerektiğini kavradım*”

Ö4. “*Doğru yerde ve biçimde soluk almayla öncelikle nefesimi kontrol edebilmeyi öğrendim. Daha sonra konuşmaya doğru zamanda ve yeterli düzeyde yüksek sesle konuşmayı kontrollü bir şekilde öğrendim.*”

Ö7. “*Doğru yerde nefes almayı öğrendikten sonra kelimeler arası geçişlerim daha düzgün bir hal aldı. Ayrıca doğru biçimde nefes alınca ses tellerimin daha az yorulduğunu farkettim.*”

2. Soru: Solunum kontrollü sağlama davranışınızın ses eğitimi çalışmalarından sonra gelişimini değerlendiriniz.

Tablo 2. İkinci sorunun cevaplarına ilişkin görüşler temasının kodlara göre dağılımı

Tema	Kodlar
Solunum Sağlama	-Konuşurken tıkanma problemini yenme
Kontrolü	-Seslerinin daha gür çıktığını gözlemlenme
	-Nefesi idareli kullanmaya başlama
	-Konuşma esnasında nefesin kesilmemesi
	-Heyecan bastırmak için kullanmaya başlama

Tablo 2’de görüldüğü gibi sınıf öğretmeni adaylarının görüşleri ışığında edinilen bilgilere göre ses eğitimi çalışmalarından solunum kontrolü sağlama davranışını kazandıkları anlaşılmaktadır. Bu davranışın sonucu olarak konuşurken nefeslerini idareli kullandıklarını, nefeslerinin kesilmesi ve konuşurken tıkanma gibi problemlerini aştıklarını, seslerinin daha gür çıktığını belirtmişlerdir. Hatta heyecanlarını bastırmak için dahi kontrollü nefese başvurmuşlardır. Bu bulgulara ilişkin görüşme dökümlerinden örnekler aşağıda verilmiştir:

Ö1. “*Ses eğitimi aldıktan sonra konuşma esnasında sesimin düzenli ve bir o kadar gür çıktığının farkına vardım.*”

Ö9. “*Solunum kontrolü sağlama davranışı ses eğitimi çalışmalarından sonra bana, konuşurken oluşan gereksiz duraksamaları gidermemi sağladı. Doğru solunum ile konuşmada tıkanma problemimi aştım.*”

Ö5. “*Solunum kontrolü ses eğitiminden sonra, sunumlarımı yaparken ya da konuşma yaparken, en basit haliyle günlük konuşmamda bile uyguladığım bir teknik oldu. Heyecanımı bastırmak ve nefesimi düzenlemek için nefesimi çoğu zaman kontrollü alıp veriyorum.*”

Ö2. “*Bu eğitimden sonra nefesimi daha idareli kullanarak konuşmalarımı daha düzgün ve anlaşılır hale getirmeye başladım.*”

3. Soru: Konuşmaya doğru atak ile başlama davranışınızın ses eğitimi çalışmalarından sonra gelişimini değerlendiriniz.

Tablo 3. Üçüncü sorunun cevaplarına ilişkin görüşler temasının kodlara göre dağılımı

Tema	Kodlar
Konuşmaya Doğru Atak İle Başlama	<ul style="list-style-type: none"> -Konuşmayı daha etkili hale getirme -Sesin daha gür ve sağlıklı çıkmasını sağlama -Telaffuz açısından yardımcı olma -Konuşmaların dikkate alınmaya başlaması -Ses tonunu doğru ayarlamaya yardımcı olma

Tablo 5’de görüldüğü gibi sınıf öğretmeni adaylarının görüşleri ışığında edinilen bilgilere göre, ses eğitimi çalışmalarından konuşmaya doğru atak ile başlama davranışını kazandıkları görülmektedir. Bu davranışla birlikte, seslerinin daha sağlıklı ve gür çıktığını, konuşmalarının dikkate alındığını, ses tonlarında doğru ayarlamaları yaptıklarını, konuşmalarının daha etkili hale geldiğini belirtmişlerdir. Bu bulgulara ilişkin görüşme dökümlerinden örnekler aşağıda verilmiştir:

Ö9. *“Konuşmaya başlarken nasıl bir ses tonu ile giriş yapmam gerektiğini ses eğitimi çalışmalarından sonra öğrendim.”*

Ö4. *“Kelime telaffuzu konusundan oldukça yardımcı oldu. Ayrıca daha anlaşılır bir diyalog kurmamı sağladı. İletişim kurduğum kitle veya insan ile etkililik kuruyor.”*

Ö8. *“Konuşmaya başlarken gelişigüzel değil de kendimi kontrol altına alarak başlamamı ve bu şekilde devam etmemi sağladı”*

Ö2. *“Ses eğitimi aldıktan sonra konuşmaya başlamadan önce doğru nefes alarak ve ses tonumu ayarlayarak konuşmaya başladım.”*

4. Soru: Sesini doğru rezonans bölgelerinde büyütme davranışınızın ses eğitimi çalışmalarından sonra gelişimini değerlendiriniz.

Tablo 4. Dördüncü sorunun cevaplarına ilişkin görüşler temasının kodlara göre dağılımı

Tema	Kodlar
Sesini doğru rezonans bölgelerinde büyütme	-Sesi gereken yerlerde yükseltebilme -Sesin daha sağlıklı ve pürüzsüz çıkmasını sağlama -Boğuk çıkan sesin daha anlaşılır hale gelmesi -Konuşurken boğazda daha az yorulma -Sesi daha rahat kontrol edebilme

Tablo 4’da görüldüğü gibi sınıf öğretmeni adaylarının görüşleri ışığında edinilen bilgilere göre, ses eğitimi çalışmalarından sesini doğru rezonans bölgelerinde büyütme davranışını kazandıkları anlaşılmaktadır. Bu davranışın sonucunda; konuşurken boğazlarının daha az acıdığını, seslerini daha rahat kontrol edebildiklerini, seslerinin daha sağlıklı ve pürüzsüz çıktığı, seslerini gerekli yerlerde büyütebildikleri ifadelerini kullanmışlardır. Bu alt temalara ilişkin görüşme dökümlerinden örnekler aşağıda verilmiştir:

Ö8. “Konuşmam düz bir çizgide gitmiyor artık. Ses düzeyimi cümlelerin anlamlarına göre yükseltip alçaltabiliyorum ve ses düzeyimi daha rahat kontrol edebiliyorum. Artık sesimi geride bırakmıyorum.”

Ö9. “Sesi doğru rezonans bölgelerinde büyütme davranışım önceden yoktu. Bu davranışı ses eğitimi çalışmaları ile kazandım ve konuşurken daha anlaşılır ve açık konuşmaya başladım.”

Ö4. “Sesimin daha gür çıkması ve aynı seviyede kalması konusunda oldukça etkili oldu. Konuşurken boğazımın daha az yorulduğunu hissettiren bir uygulama.”

5. Soru: Konuşmada anlaşılabilirliği (artikülasyon) sağlama davranışınızın ses eğitimi çalışmalarından sonra gelişimini değerlendiriniz.

Tablo 5. Beşinci sorunun cevaplarına ilişkin görüşler temasının kodlara göre dağılımı

Tema	Kodlar
Konuşmada anlaşılrlığı (artikülasyon) sağlama	-Konuşurken özgüvende artış
	-Tane tane konuşmaya başlama
	-Kelimeleri yutmadan, anlaşılır şekilde konuşmayı sağlama
	-Kendini daha iyi ifade etme
	-Yanlış telaffuz edilen harfleri düzeltme
	-Daha akıcı konuşmayı sağlama

Tablo 5’de görüldüğü gibi sınıf öğretmeni adaylarının görüşleri ışığında edinilen bilgilere göre, ses eğitimi çalışmalarından konuşmada anlaşılrlığı (artikülasyon) sağlama davranışını kazandıkları anlaşılmaktadır. Bu davranış sonucunda; kelimeleri yutmadan, tane tane konuşabildiklerini, yanlış telaffuz ettikleri harfleri düzelttiklerini, daha akıcı konuşup, kendilerini daha iyi ifade ettiklerini ve kendilerine olan güvenlerinin arttığını belirtmişlerdir. Bu bulgulara ilişkin görüşme dökümlerinden örnekler aşağıda verilmiştir:

Ö4. “Önceden ağzımı açarak konuşmadığım için konuşmalarım anlaşılır değildi. Dersten sonra daha kontrollü davranmaya başladım.”

Ö1. “Ses eğitiminden sonra ağzımdan çıkan kelimeler daha anlaşılır biçimde çıkıyor. Tane tane ve karşıdakilerin anlayacağı şekilde konuşmamda yardımcı oldu.”

Ö8. “Bazı harfleri yanlış telaffuz ediyordum, ses eğitimi çalışmalarından sonra bunları düzelttim. Kelimelere hâkim olmayı öğrendim.”

Ö9. “Ses eğitimi çalışmaları sayesinde boğazdan konuştuğumu farkettim. Bu nedenle anlaşılır değildim, fakat çalışmalarla bunu düzelttim.”

6. Soru: Konuşmada yöresel şive kullanmama davranışınızın ses eğitimi çalışmalarından sonra gelişimini değerlendiriniz.

Tablo 6. Altıncı sorunun cevaplarına ilişkin görüşler temasının kodlara göre dağılımı

Tema	Kodlar
Konuşmada yöresel şiveyi kullanmama diyalekt	-Konuşurken daha dikkatli olmayı sağlama -Harflerin incelik ve kalınlık durumunu anlamayı sağlama -Daha düzgün bir Türkçe ile konuşabilme -Yöresel şivesi olmayanların, olan arkadaşlarındaki olumlu değişikliği gözlemlemesi -Daha anlaşılır bir telaffuz ile konuşabilme

Tablo 6’de görüldüğü gibi sınıf öğretmeni adaylarının görüşleri ışığında edinilen bilgilere göre, ses eğitimi çalışmalarından konuşmada yöresel şiveyi kullanmama davranışını kazandıkları anlaşılmaktadır. Bu davranışın sonucu olarak, harflerin söyleniş biçimlerini anladıklarını, konuşurken daha dikkatli olmaya başladıklarını, daha anlaşılır bir telaffuzla daha düzgün bir Türkçe kullandıklarını, konuşmalarında şive olmayanlar ise olan arkadaşlarındaki olumlu değişimi gözlemlediklerini belirtmişlerdir. Bu bulgulara ilişkin görüşme dökümlerinden örnekler aşağıda verilmiştir:

Ö7. “Benim doğduğum yer dolayısıyla bir şivem yok. Fakat bu derslerden sonra şivesi ile konuşan arkadaşlarımda gözle görülür bir değişiklik yaşandığına şahit oldum.”

Ö4. “Yöresel şivemi kullanıyordum. Harflerdeki incelik kalınlıklara dikkat etmiyordum. Bunları ses eğitimi çalışmaları ile aştım. Artık harfleri doğru şekilde kullanıyorum.”

Ö1. “Daha önce bazı harfleri daha farklı telaffuz ediyordum. Ses eğitiminden sonra hepsi düzeldi ve daha anlaşılır bir telaffuzum oldu.”

7. Soru: Vurgu ve tonlamalarla konuşmayı etkili hale getirme davranışınızın ses eğitimi çalışmalarından sonra gelişimini değerlendiriniz.

Tablo 7. Yedinci sorunun cevaplarına ilişkin görüşler temasının kodlara göre dağılımı

Tema	Kodlar
Vurgu ve tonlamalarla konuşmayı etkili hale getirme	-Vurgulamak istenilen kelimeleri vurgulayabilme -Daha etkili sesli okumalar yapabilme -Aynı ses tonuyla konuşmamayı öğrenme -Okunulan metinlerde iletilmek istenen mesajı daha etkili kilmada yardımcı olma -Dinlenen bir konuşmacı olunmasını sağlama

Tablo 7’de görüldüğü gibi sınıf öğretmeni adaylarının görüşleri ışığında edinilen bilgilere göre, ses eğitimi çalışmalarından vurgu ve tonlamalarla konuşmayı etkili hale getirme davranışını kazandıkları anlaşılmaktadır. Bu davranış ile birlikte; daha etkili sesli okumalar yaptıklarını, aynı ses tonuyla konuşmadıklarını, vurgulamak istedikleri kelimeleri vurgulayabildiklerini ve dinlenen bir konuşmacı olduklarını ifade etmişlerdir. Bu bulgulara ilişkin görüşme dökümlerinden örnekler aşağıda verilmiştir:

Ö2. “*Ses eğitiminden sonra bir metin okurken nereyi belirtmek istiyorsam orayı vurgulamayı öğrendim ve daha etkili okumalar gerçekleştirmeye başladım.*”

Ö7. “*Cümlelerimde nereye daha çok vurgu yapmam gerektiğini öğrenmem benim daha etkili ve dinlenen bir konuşmacı olmamı sağladı.*”

Ö6. “*Vurgu ve tonlamalarda diyafram nefesi çok etkili oldu. Normal düz bir yazı gibi değil de nerede vurgu yapacağım ses eğitiminden sonra daha da kolaylaştı.*”

Ö9. “*Konuşma içinde nerede ve nasıl vurgu yapmam gerektiğini öğrendim. Konuşurken monotonluktan kaçmam gerektiğini fark ettim.*”

8. Soru: Konuşmayı doğal, rahat, canlı (monotonluktan uzak) sürdürme davranışınızın ses eğitimi çalışmalarından sonra gelişimini değerlendiriniz.

Tablo 8. Sekizinci sorunun cevaplarına ilişkin görüşler temasının kodlara göre dağılımı

Tema	Alt temalar
Konuşmayı doğal, rahat ve canlı (monotonluktan uzak) sürdürme	-Bu şekilde konuşarak dikkatlerin daha kolay çekebileceğini anlama
	-Heyecan faktörünü aşabilme
	-Özgüvende artış
	-“Çevrem tarafından keyifle dinlenen, sohbet edebilen bir kişi oldum” düşüncesi
	-“İletmek istediğim mesajı daha rahat bir şekilde deklare etmemi sağladı” düşüncesi

Tablo 8’de görüldüğü gibi sınıf öğretmeni adaylarının görüşleri ışığında edinilen bilgilere göre, ses eğitimi çalışmalarından konuşmayı doğal, rahat ve canlı (monotonluktan uzak) sürdürme davranışını kazandıkları görülmüştür. Bu davranışın sonucu olarak; iletmek istedikleri mesajları daha rahat ilettiklerini, çevreleri tarafından keyifle dinlendiklerini, heyecanlarını aştıklarını ve bu şekilde konuşarak dikkatleri daha kolay çekebildiklerini belirtmişlerdir. Bu bulgulara ilişkin görüşme dökümlerinden örnekler aşağıda verilmiştir:

Ö1. “Ses eğitiminden sonra konuşmamı daha doğal, canlı bir şekilde sürdürebilme becerim arttı. Doğal, rahat, canlı bir konuşmayla daha kolay dikkat çekebileceğimi anladım.”

Ö5. “Konuşmamı monotonluktan çıkarmam belki de en büyük değişikliklerdendi. Bu sayede duygu ve düşüncelerimi sesime yansıtarak iletmek istediğim mesajı daha açık bir biçimde deklare ediyorum.”

Ö7. “Daha doğal fakat kurallara uygun konuşmanın gereklerini ve uygulamasını öğrendikten sonra çevremiz tarafından keyifle dinlenen, sohbet edebilen bir profil çizmiş olduk.”

Ö3. “Daha önce konuşurken ya da bir şeyleri sesli okurken acaba kısık bir sesle mi söyledim, yanlış mı okudum, dikkat çekemiyor muyum kaygısı vardı. Fakat şu an bunlar kalmadı daha doğal ve rahatım.”

Ö6. “*Ses eğitimi almak özgüven kazandırdı. Özgüven kazandırdığı için de konuşma yaparken daha rahat olmaya başladım.*”

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

4.1. Sonuçlar

1-Sınıf öğretmeni adaylarının görüşleri ışığında edinilen bilgilere göre ses eğitimi çalışmalarından doğru yerde ve biçimde soluk alma davranışını kazandıkları anlaşılmaktadır.

2-Sınıf öğretmeni adaylarının görüşleri ışığında edinilen bilgilere göre ses eğitimi çalışmalarından solunum kontrolü sağlama davranışını kazandıkları anlaşılmaktadır

3-Sınıf öğretmeni adaylarının görüşleri ışığında edinilen bilgilere göre, ses eğitimi çalışmalarından konuşmaya doğru atak ile başlama davranışını kazandıkları görülmektedir

4-Sınıf öğretmeni adaylarının görüşleri ışığında edinilen bilgilere göre, ses eğitimi çalışmalarından sesini doğru rezonans bölgelerinde büyütme davranışını kazandıkları anlaşılmaktadır.

5-Sınıf öğretmeni adaylarının görüşleri ışığında edinilen bilgilere göre, ses eğitimi çalışmalarından konuşmada anlaşılabilirliği (artikülasyon) sağlama davranışını kazandıkları anlaşılmaktadır.

6-Sınıf öğretmeni adaylarının görüşleri ışığında edinilen bilgilere göre, ses eğitimi çalışmalarından konuşmada yöresel şiveyi kullanmama davranışını kazandıkları anlaşılmaktadır.

7-Sınıf öğretmeni adaylarının görüşleri ışığında edinilen bilgilere göre, ses eğitimi çalışmalarından vurgu ve tonlamalarla konuşmayı etkili hale getirme davranışını kazandıkları anlaşılmaktadır.

8-Sınıf öğretmeni adaylarının görüşleri ışığında edinilen bilgilere göre, ses eğitimi çalışmalarından konuşmayı doğal, rahat ve canlı(monotonluktan uzak) sürdürme davranışını kazandıkları görülmüştür.

4.2. Öneriler

1. Diksiyon eğitiminin amaçladığı bireye etkili konuşma becerisi kazandırma davranışının sağlanmasında, ses eğitimi çalışmalarından da büyük ölçüde yararlanılmalı ve bu iki disiplin işbirliği içerisinde olmalıdır.

2. Aynı şekilde etkili konuşma eğitimini verecek olan ses eğitimcilerinin diksiyon eğitimi almaları da önerilerim arasındadır.

3. Bir sınıf öğretmeninin sesini kullandığı mesai saati, hangi koşullarda ders verdiği ve öğrenciye rol model olduğu gerçeği göz önünde bulundurularak, üniversitelerin tüm sınıf öğretmeni yetiştiren bölümlerinde ses eğitimi dersi müfredata eklenmelidir.

4- Hizmet içi eğitim projeleri kapsamında öğretmenlerin tümüne ses sağlığı korunması ve etkili konuşma ile ilgili ücretsiz eğitimler verilmeli ve öğretmenlerimiz bu konuda bilinçlendirilmelidir.

5- Hizmet içi eğitim programlarından birebir yararlanamayan öğretmenler için uzaktan hizmet içi eğitim programları düzenlenebilir.

6- Ses eğitimi dersini verecek öğretim elemanı bulunmayan üniversiteler için uzaktan eğitim programı dâhilinde alan uzmanları tarafından verilecek derslerle hedef eğitim kitlesi genişletilebilir.

7- İnteraktif bir eğitim kadar etkili olmasa da hem öğretmenlerin hem de öğrencilerin kullanabileceği görüntülü eğitim setleri hazırlanarak ilgili bölümlere gönderilmelidir. (Öğretmenlerin kullanımlarına sunulmak üzere, hem okul müdürlüklerine, hem de öğretmen adaylarının kullanılabilmesi için eğitim fakültesi sınıf öğretmenliği bölümlerine gönderilebilir).

Not: Bu çalışma 2-5 Mayıs 2018 tarihinde Antalya'da düzenlenen Uluslararası EJER Kongresi'nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

KAYNAKÇA

Aristoteles. (2012). Retorik. (Çev. H.D. Doğan). 10. Baskı, Yapı Kredi Yayınları. No:442. (Eserin orijinali M.Ö. 330 yıllarında yayımlandı).

Bele, I. V. (2008). The Teacher's Voice: Vocal training. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 52: 1, 41-57, DOI: 10.1080/00313830701786594. Web:

<http://dx.doi.org/10.1080/00313830701786594> adresinden 24 Şubat 2016'da alınmıştır.

Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E, K., Akgün, E, Ö., Karadeniz, Ş., Demirel, F. (2009). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. (4. Baskı) Ankara: Pegem Akademi.

Gürhan, D. (2013). Ses Eğitimi Çalışmalarının Politikacıların Konuşma Becerilerine Etkisi, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Gürzap, C. (2009). Söz Söyleme ve Diksiyon Sanatı. (13. Basım). İstanbul: Remzi Kitapevi

İkesus, S. (1965). Ses Eğitimi ve Korunması. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

Kartal, M. (2013). Nefes Teknikleri. (2. Baskı) Ray Yayıncılık, İstanbul.

Kartal, M. (2013). Ses Teknikleri. (4. Baskı) Ray Yayıncılık, İstanbul.

Moses, P. (1954). The Voice of the Neurosis. New York: Grune and Stratton.

Töreyn, A.M. (2015). Ses Eğitimi. (2. Baskı). Ankara: Sözkese Matbaacılık.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayınevi.